

22.11.2022

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission julkilausuman johdosta

työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan mukaisesti

ihmisoikeustilanteesta Qatarissa järjestettävien jalkapallon MM-kisojen yhteydessä
(2022/2948(RSP))

Ernest Urtasun, Mounir Satouri, Bronis Ropé, Ville Niinistö, Rosa D'Amato, Viola von Cramon-Taubadel, Ana Miranda, Kim Van Sparrentak
Verts/ALE-ryhmän puolesta

Euroopan parlamentin päätöslauselma ihmisoikeustilanteesta Qatarissa järjestettävien jalkapallon MM-kisojen yhteydessä (2022/2948(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Qatarista ja etenkin 21. marraskuuta 2013 antamansa päätöslauselman Qatarin siirtotyöläisten tilanteesta¹,
- ottaa huomioon 18. toukokuuta 2022 annetun komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ja komission yhteisen tiedonannon ”Strategisesta kumppanuus Persianlahden alueen kanssa” (JOIN(2022)0013) ja siitä 20. kesäkuuta 2022 annetut neuvoston päätelmät,
- ottaa huomioon EU:n ja Qatarin ihmisoikeusvuoropuhelun neljännen kierroksen, joka järjestettiin Brysselissä 12. syyskuuta 2022,
- ottaa huomioon 18. joulukuuta 1990 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksien suojelusta,
- ottaa huomioon Kansainvälisen jalkapalloliiton (FIFA) 2. joulukuuta 2010 antaman ilmoituksen Qatarin valinnasta jalkapallon vuoden 2022 maailmanmestaruuskisojen isäntämaaksi,
- ottaa huomioon toukokuussa 2017 julkaistun FIFAn ihmisoikeuspolitiikan,
- ottaa huomioon, että Qatar ratifioi 12. maaliskuuta 1998 Kansainvälisen työjärjestön pakollista työtä koskevan yleissopimuksen (C029),
- ottaa huomioon Human Rights Watchin (HRW) ja Amnesty Internationalin raportit Qatarin rakennustyöntekijöiden tilanteesta ennen MM-kisoja,
- ottaa huomioon HRW:n 24. lokakuuta 2022 julkaiseman raportin ”Qatar: Security Forces Arrest, Abuse LGBT People”,
- ottaa huomioon Qatarin rikoslain 285 pykälän ja yhteisön suojelusta annetun lain nro 17/2002,
- ottaa huomioon yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat Yhdistyneiden kansakuntien ohjaavat periaatteet vuodelta 2011,
- ottaa huomioon kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KP-sopimus) sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (TSS-sopimus),

¹ EUVL C 436, 24.11.2016, s. 42.

- ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,
- A. panee merkille, että Qatar sai vuonna 2010 oikeuden isännöidä miesten jalkapallon vuoden 2022 MM-kisoja; ottaa huomioon, että Yhdysvaltain oikeusministeriö vahvisti vuonna 2020, että Qatarin edustajat olivat lahjoneet FIFAn toimihenkilöitä varmistaakseen, että maa saa isännöintioikeuden miesten jalkapallon MM-kisoihin vuonna 2022; toteaa, että yli puolet vuoden 2022 MM-kisoja koskeviin äänestyksiin osallistuneista henkilöistä, mukaan lukien FIFAn entinen puheenjohtaja Sepp Blatter, on ollut osallisena tai tutkimuksen kohteena jossain väitetyssä korruptioon liittyvässä tai laittomassa käytännössä;
 - B. toteaa, että FIFA myönsi Qatarille MM-kisat varmistamatta millään tavoin ihmisoikeuksia koskevaa huolellisuusvelvoitetta ja asettamatta siirtotyöläisten suojelua koskevia ehtoja; ottaa huomioon, että FIFA on toistuvasti ilmaissut sitoutumisensa ihmisoikeuksien suojeluun ja kestäväyyteen, mutta se ei edelleenkään noudata niitä; toteaa, että FIFAn odotetaan saavan miesten jalkapallon vuoden 2022 MM-kisoista tuloja 6,1 miljardia Yhdysvaltain dollaria;
 - C. ottaa huomioon, että ILO teki vuonna 2017 valituksen Qatarista, joka ei ollut pannut pakkotyötä koskevaa yleissopimusta täytäntöön;
 - D. ottaa huomioon, että ILO perusti vuonna 2018 ensimmäisen hanketoimistonsa Qatarisiin;
 - E. ottaa huomioon, että Qatarissa on arviolta yli 1,35 miljoonaa ulkomaalaista, jotka muodostavat noin 94 prosenttia työvoimasta; toteaa, että maahanmuuttajat työskentelevät pääasiassa rakennus- ja palvelualalla sekä kotitaloustyöntekijöinä; katsoo, että tämän luvun perusteella Qatarissa on eniten siirtotyöläisiä koko maailmassa verrattuna maan omaan väestöön;
 - F. ottaa huomioon, että ihmisoikeusryhmät ja useat kansainväliset sanomalehdet ovat raportoineet vierastyöläisten tuhansista kuolemantapauksista; toteaa, että tietojen mukaan suuri osa heistä kuoli sydänkohtaukseen tai työtapaturmissa; huomauttaa, että tuhansien siirtotyöläisten kuolemat viime vuosikymmenen aikana ja sen jälkeen ovat jääneet selittämättä;
 - G. katsoo, että monet Qatarissa työskennelleet vierastyöläiset on pakotettu velkaantumaan laittomien rekryointimaksujen ja yleistävän palkkojen varastamisen vuoksi; toteaa vierastyöläisten tekevän työtä ankarissa työoloissa äärimmäisessä kuumuudessa ja altistuvan näin ollen sairauksille, loukkaantumiselle ja kuolemalle;
 - H. ottaa huomioon, että Qatar on viiden viime vuoden aikana käynnistänyt kiitettäviä työläinsäädäntönsä uudistuksia ja erityisesti kumonnut vaatimuksen todistuksesta, jonka mukaan työnantaja ei vastusta työpaikan vaihtamista, hyväksynyt vähimmäispalkan, ottanut käyttöön vierastyöläisiä koskevan yhteisen valitusmekanismin ja perustanut viisi uutta työtuomioistuinta; toteaa kuitenkin, että monet vierastyöläisiä syrjivät lait ja käytännöt, kuten mielivaltaiset irtisanomiset tai palkkojen maksamatta jättäminen, passien takavarikointi, ankarat työolot, palkaton ylityö, rajoitettu pääsy oikeusjärjestelmän piiriin ja pakenemista koskevat syytteet, ovat edelleen voimassa;

- I. ottaa huomioon, että viimeisimmässä järjestäytyntä rikollisuutta koskevassa maailmanlaajuisessa indeksissä Qatar luokitellaan suuririskiseksi maaksi, jossa esiintyy kansainvälistä ihmiskauppaa ja ihmissalakuljetusta;
- J. ottaa huomioon, että Qatarin rikoslain 285 pykälän nojalla avioliiton ulkopuolisista sukupuolisuhteista, myös samaa sukupuolta olevien suhteista, voidaan määrätä jopa seitsemän vuoden vankeusrangaistus; huomauttaa, että hlbtiq-henkilöiden mielivaltaiset pidätykset tiettävästi perustuvat yhteisön suojelusta vuonna 2002 annettuun lakiin nro 17, joka mahdollistaa jopa kuusi kuukautta kestävä tutkintavankeuden ilman syytetä tai oikeudenkäyntiä;
- K. ottaa huomioon, että HRW raportoi lokakuussa 2022, että Qatarin lainvalvontaviranomaiset olivat pidättäneet mielivaltaisesti hlbtiq-henkilöitä ja pahoinpidelleet heitä vankeudessa; ottaa huomioon, että HRW:n asiakirjojen mukaan vuosina 2019–2022 pidätettyinä olleisiin henkilöihin kohdistettiin kuusi vakavaa ja toistuvaa pahoinpitelyä ja viisi seksuaalista häirintää; toteaa, että turvallisuusjoukot ovat pidättäneet ihmisiä yleisillä paikoilla pelkäästään heidän sukupuoli-identiteettinsä vuoksi ja tarkastaneet laittomasti heidän puhelimensa loukaten heidän oikeuttaan yksityisyyteen; huomauttaa, että transsukupuoliset vangit on määrätty erityisesti osallistumaan ”ehetyshoitoon” hallituksen tukemassa ”käytösterveydenhuollon” keskuksessa ennakoedellytyksenä vapauttamiselle; katsoo, että viranomaisten toiminta aiheuttaa väistämättä sorron kohteeksi joutumisen tunnetta, on syrjivää ja loukkaa kohteena olevien henkilöiden ihmisoikeuksia ja vahingoittaa mielenterveyttä;
- L. ottaa huomioon, että Qatarin vuoden 2022 MM-kisojen lähettiläs Khalid Salman luonnehti Saksan televisiokanavan ZDF:n haastattelussa 8. marraskuuta 2022 homoseksuaalisuutta julkisesti ”aivovaurioksi”;
- M. ottaa huomioon raportit, joiden mukaan MM-kisojen osallistujilta, jotka käyttävät näkyvästi sateenkaarilogolla varustettuja t-paitoja tai hattuja, on evätty pääsy kisa-alueelle, mikä on vastoin periaatetta, jonka mukaan urheilutapahtumien olisi oltava kaikkien ulottuvilla;
- N. toteaa, että urheilusanktioiden uhalla FIFA on painostanut varmistamaan, etteivät joukkueiden kapteenit käytä käsivarressaan ”One Love” -nauhaa aiemman sitoumuksensa mukaisesti;
- O. toteaa Qatarin valmistautuneen saamiinsa miesten jalkapallon MM-kisoihin 12 vuoden aikana käyttämällä urheilutapahtuman valmisteluun 300 miljardia Yhdysvaltain dollaria, mikä tekee siitä kaikkien aikojen kalleimman maailmanmestaruuskilpailun;
- P. toteaa, että ympäristöjärjestöt ovat osoittaneet, että FIFAn väitteet, joiden mukaan miesten jalkapallon MM-kisat ovat hiilineutraaleja, ovat erittäin harhaanjohtavia; toteaa, että stadionin rakentamisen tosiasiallisten hiilidioksidipäästöjen on arvioitu olevan kahdeksan kertaa ilmoitettuja lukuja suuremmat; katsoo, että tapahtuman hiilidioksidipäästöjen kompensoimiseksi hankituilla päästöhyvityksillä ei todennäköisesti ole riittävän myönteistä vaikutusta; toteaa, että Lähi-idän Greenpeace on syyttänyt järjestäjiä viherpesusta;

- Q. ottaa huomioon, että New York Timesin raporttien mukaan Qatar tarjosi ilmaisia lippuja, lentoja ja majoitusta Qatarissa maidensa kansallisia joukkueita miesten jalkapallon MM-kisoissa kannustaville jalkapallofaneille, jos he eivät kritisoi Qataria ja raportoivat muiden kannattajien Qataria kritisoivista sosiaalisen median postauksista;
- R. ottaa huomioon, että Guardianin mukaan kahdentoista kuukauden aikana lokakuuhun 2022 saakka Qatarin hallitus antoi brittiparlamentin jäsenille 251 208 Englannin punnan arvosta lahjoja, joihin kuului oleskeluja luksushotelleissa, lentoja business-luokassa ja lippuja hevoskilpailuihin, vastineina Qataria koskevista myönteisistä lausunnoista;
- S. toteaa, että eurooppalaiset tietosuojavairanomaiset ovat varoittaneet kannattajia olemaan lataamatta Qatarin MM-kisasovellusta, koska se aiheuttaa vakavia yksityisyyteen ja turvallisuuteen liittyviä riskejä;
1. tuomitsee sen, että tuhannet matalapalkkaiset työntekijät menettivät henkensä rakentaessaan kahdeksaa stadionia, lentoaseman laajennusosaa, uutta metroa, monia hotelleja ja kilometreittäin uusia teitä miesten jalkapallon MM-kisoja varten Qatarissa; tuomitsee sen, ettei työntekijöiden kuolemantapauksia tutkittu vaan niiden katsottiin aiheutuneen ”luonnollisista syistä” tai ”sydänkohtauksista”; kritisoi sitä, ettei henkensä menettäneiden siirtotyöläisten perheille ole maksettu korvausta;
 2. on huolissaan siitä, että sadat tuhannet siirtotyöläiset ovat joutuneet järjestelmällisen hyväksikäytön ja riiston kohteeksi Qatarissa ja että monet heistä työskentelevät kestäättömissä ja vaarallisissa työoloissa;
 3. kehottaa Qatarin hallitusta tunnustamaan siirtotyöläisten monet tarpeettomat kuolemantapaukset ja muistamaan näkyvästi siirtotyöläisiä ja heidän panostaan Qatarin jalkapallon MM-kisoissa;
 4. kehottaa Qataria ja FIFAa perustamaan kattavan korvausrahaston, jonka määrä on vähintäänkin samalla tasolla kuin MM-kisojen palkintorahamäärä eli 440 miljoonan Yhdysvaltain dollaria, jotta puututtaisiin palkkojen varastamiseen, loukkaantumisiin ja tuhansiin tutkimatta ja korvauksetta jääneisiin kuolemantapauksiin;
 5. kannustaa Qataria jatkamaan ja nopeuttamaan työlainsäädäntöjärjestelmänsä uudistamista, purkamaan jäljellä olevat syrjivät lait, korjaamaan täytäntöönpanon puutteet ja parantamaan merkittävästi siirtotyöläisten työoloja;
 6. kehottaa Qatarin viranomaisia lopettamaan työnantajiensa harjoittaman vierastyöläisten, erityisesti kotitaloustyöntekijöiden, joista monet ovat naisia, hyväksikäytön kouluttamalla tarkastajia havaitsemaan pakkotyökäytäntöjä ja tutkimaan tällaisia tapauksia, jotta väärinkäytöksiä harjoittavat työnantajat voidaan saattaa vastuuseen; suosittaa kotitaloustyöntekijöiden sisällyttämistä työlainsäädännön soveltamisalaan;
 7. kehottaa Qatarin viranomaisia tutkimaan siirtotyöläisten kuolemantapaukset ja todistamaan ne sekä maksamaan korvauksia perheille työolosuhteiden vuoksi tapahtuneiden kuolemantapausten johdosta;

8. kannustaa Qatarin viranomaisia lakkauttamaan täysin kafala-järjestelmän luopumalla alkajaisiksi ”pakenemista” koskevista syytteistä ja rankaisemalla työnantajia, jotka käyttävät tällaisia käytäntöjä valvonnan välineinä;
9. katsoo, että vaikka Qatar otti vuonna 2020 ansiokkaasti käyttöön vähimmäispalkan, palkat ovat edelleen alhaisia ja ne maksetaan usein myöhässä tai niitä ei makseta lainkaan; kehottaa Qatarin viranomaisia korottamaan vähimmäispalkkaa, lopettamaan vierastyöläisten eri kansallisuuksien välisen palkkasyrjinnän ja varmistamaan, että palkat maksetaan kokonaisuudessaan ja ajallaan;
10. kehottaa Qataria poistamaan kaikki vierastyöläisten rekrytointimaksut, jotka ajavat heidät velkakierteeseen;
11. huomauttaa, että kaikkien työntekijöiden, myös siirtotyöläisten, yhdistymis- ja järjestäytymisoikeus olisi tunnustettava; kehottaa Qatarin hallitusta varmistamaan, että työntekijöillä on vapaa yhdistymisoikeus ilman kustotoimia ja että heillä on turvallinen ja varma oikeussuoja;
12. kehottaa Qatarin hallitusta vahvistamaan ILO:n roolia antamalla sille pysyvän edustuksen ja ratifioimalla sen yleissopimukset työntekijöiden yhdistymisvapaudesta;
13. pitää myönteisenä, että Qatarista tuli KP-sopimuksen ja TSS-sopimuksen sopimusvaltio vuonna 2018; kannustaa voimakkaasti Qataria ja muita Persianlahden maita ratifioimaan kansainvälisen yleissopimuksen siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksista;
14. kehottaa Qataria ja kaikkia Persianlahden maita ratifioimaan kaikki ILO:n yleissopimukset, myös ne, jotka koskevat siirtotyöläisiä, yhdistymisvapautta, järjestäytymisoikeutta ja kollektiivista neuvottelu-oikeutta, kotitaloustyöntekijöitä ja yksityisiä työnvälitystoimistoja;
15. tuomitsee mielivaltaiset pidätykset ja kaltoinkohtelun, joiden uhriksi hlbtq-henkilöt alinomaan joutuvat Qatarissa hallituksen tukeman syrjinnän tuloksena; tuomitsee mitä jyrkimmin tapaukset, joissa heihin on tietojen mukaan kohdistettu seksuaalista väkivaltaa vankeudessa;
16. kehottaa Qatarin viranomaisia kumoamaan rikoslain 285 pykälän ja kaikki muut lait, joissa kriminalisoidaan samaa sukupuolta olevien henkilöiden keskinäiseen suostumukseen perustuvat seksuaalisuhteet;
17. kehottaa Qatarin viranomaisia varmistamaan, että kaikkien vuoden 2022 MM-kisoihin osallistujien, myös kansainvälisten vieraiden, ihmisoikeuksia kunnioitetaan ja että ketään ei pidätetä mielivaltaisesti tai kohdella huonosti; jakaa EU:n tietosuojaviranomaisten huolen Qatarissa tartuntojen jäljitykseen käytettävän sovelluksen ja MM-kisasovelluksen käytöstä vakoiluohjelmina; kehottaa Qataria takaamaan pysyvästi ihmisoikeudet kaikille asukkailleen, ei pelkästään MM-kisojen katsojille;
18. muistuttaa erityisesti Euroopan jalkapalloliiton (UEFA) aktiivisesta osallistumisesta Qatarin valintaan vuoden 2022 MM-kisojen isäntämaaksi ja sen myötävaikutuksen

kisavalmistelujen sallimiseen täysin Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan neuvoston jäseniä sitovien kansainvälisten yleissopimusten vastaisesti;

19. tuomitsee FIFA:n rakenteissa edelleen hyvin yleisen korruption; kehottaa EU:n jäsenvaltioita ja erityisesti niitä, joilla on suuria kansallisia jalkapalloliigoja, kuten Saksa, Ranska, Italia ja Espanja, painostamaan UEFAa ja FIFAa, jotta jälkimmäinen toteuttaisi perustavanlaatuisia uudistuksia, mukaan lukien demokraattisten ja avoimien menettelyjen käyttöönotto jalkapallon MM-kisojen myöntämisessä ja ihmisoikeus- ja kestävyyskriteerien tiukka täytäntöönpano isäntämaissa; kehottaa tekemään perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien loukkauksista, erityisesti ilmeisestä järjestelmällisestä sukupuolistuneesta väkivallasta, sitovan poissulkemisperusteen kansainvälisten urheilutapahtumien myöntämiselle, jotta voidaan suojella urheilijoita ja kannattajia ja lopettaa urheilupesä; kehottaa tutkimaan edelleen MM-kisojen myöntämiseen liittyvää korruptiota ja nostamaan sitä koskevia syytteitä; kehottaa EU:n jäsenvaltioita sallimaan pääsyn arkistotietoihin vuoden 2022 MM-kisojen myöntämisestä;
20. kehottaa FIFAa kunnioittamaan jalkapalloilijoiden oikeutta ilmaista vapaasti mielipiteensä ja puolustaa ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia;
21. tuomitsee yleisemmin autoritaaristen valtioiden yleistyvän käytännön isännöidä urheiluun tai kulttuuriin liittyviä suurtaapahtumia, joilla ne tavoittelevat kansainvälistä oikeutusta samalla, kun ne rajoittavat edelleen oikeutta olla eri mieltä maan sisällä; kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita käymään kansallisten urheiluliittojen, liike-elämän toimijoiden ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kanssa vuoropuhelua niiden mahdollisuuksista osallistua tällaisiin tapahtumiin; kehottaa laatimaan urheilua ja ihmisoikeuksia koskevan EU:n toimintakehyksen;
22. kehottaa varapuheenjohtajaa/korkeaa edustajaa Josep Borrellia ja Euroopan ulkosuhdehallintoa ja EU:n jäsenvaltioiden edustajia edistämään edelleen ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, erityisesti siirtotyöläisten oikeuksia, naisten ja hltiq-henkilöiden oikeuksia, EU:n ja Qatarin ihmisoikeusvuoropuhelussa ja kaikissa muissa tapaamisissa Qatarin viranomaisten kanssa;
23. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Qatarin valtion hallitukselle ja parlamentille, Persianlahden maiden yhteistyöneuvoston jäsenten hallituksille ja parlamenteille, Kansainväliselle jalkapalloliitolle (FIFA), Euroopan jalkapalloliitolle (UEFA), Kansainväliselle työjärjestölle (ILO) ja YK:n ihmisoikeusvaltuutetulle.